Pirkanmaan käräjäoikeus

Kelloportinkatu 5 A

33100 Tampere

Antero Nuotto

laamanni

Asiantuntijalausunto

7.9.2018

Eduskunnan lakivaliokunta

Asia: U 37/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta

Euroopan komissio on antanut 23.4.2018 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta. Ehdotuksella pyritään parantamaan unionin täytäntöönpanon tehokkuutta luomalla unionitasoiset yhdenmukaiset vähimmäisvaatimukset väärinkäytösten ilmoittajien suojelulle. Direktiivillä halutaan varmistaa, että ilmoittaja, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti. Näin voitaisiin ennaltaehkäistä yleiseen etuun kohdistuvia uhkia ja vakavia haittoja.

Direktiivin aineellinen soveltamisala määräytyisi jo hyväksyttyjen EU-säädösten mukaisesti, joita ovat julkiset hankinnat, rahoituspalvelut ja rahanpesu sekä terrorismin rahoituksen ehkäisy, tuoteturvallisuus, liikenneturvallisuus, ympäristönsuojelu, ydinturvallisuus, elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus, eläinten terveys ja hyvinvointi, kansanterveys, kuluttajansuoja, yksityisyyden ja henkilötietojen suoja sekä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuus, kilpailuoikeus, EU:n taloudelliset intressit ja yhteisöverotus.

Komissioon edelleen rajannut soveltamisalan työn yhteydessä saatuihin tietoihin.

Valtioneuvoston U-kirjelmän mukaan se suhtautuu direktiivin tavoitteisiin myönteisesti. Suomi on pitänyt tärkeänä EU-oikeuden täytäntöönpanon tehostamista ja varmistamista. Lisäksi Suomi on korostanut tarvetta unionin budjetin suojaamiseen korruptiolta ja muilta petoksilta.

Käräjäoikeus yhtyy käsityksiin tarpeesta turvata EU-oikeuden täytäntöönpanoa ja pitää Suomen korruption vastaisia kannanottoja tärkeinä. Täytäntöönpanon turvaamiselle tulisi pääsääntöisesti löytyä viranomaistoimija, jonka tehtäviin kuuluu valvoa ja turvata unionin oikeuden täytäntöönpanon tehokkuutta. On yhtälailla tärkeää, ettei yhteiskunta saa painottua liikaa ilmiantojen varaan. Ilmiantoihin perustuva yhteiskunta ei ole kaikilta osin terve. Siitä on muistikuvia historiasta.

Taloudelliset hyödyt kuitenkin puoltavat myös näitä valintoja. Sääntelyn tavoitteiden saavuttamiseksi esitettyjen keinojen on oltava tarkoitukseen soveltuvia eivätkä ne saa mennä pidemmälle kuin on tarpeen taviotteiden saavuttamiseksi, kuten Valtioneuvosto U-kirjelmässään toteaa.

Käräjäoikeus yhtyy käsitykseen, että kun soveltamisalana on työn yhteydessä saadut tiedot, tulee jatkovalmistelussa tarkasti pohtia palvelussuhteen osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia. Syntyvistä

ongelmatilanteista on helppo keksiä jo lyhyellä pohdinnalla ongelmakohtia. Toisaalta kansallinen lainsäädäntö on jo hyvällä tasolla.

Käräjäoikeus yhtyy Valtioneuvoston U-kirjelmän mukaisesti käsitykseen, että valmistelussa ei ole riittävästi arvioitu oikeudellisia, sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia. Jatkovalmistelussa arviointia olisi tarkennettava.

laamanni Antero Nuotto